

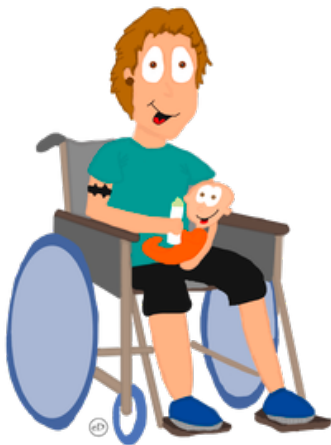
Vaders in beeld

Vaders in beeld: vaderbetrokkenheid definiëren en faciliteren in samenspel met vaders over de grenzen van sectoren heen!

De rol van de vader is belangrijk tijdens de zwangerschap en opvoeding van het kind. Slechts zelden zal iemand die in de praktijk met jonge gezinnen werkt zich hiertegen uitspreken. Vaders worden vandaag in toenemende mate beschouwd als evenwaardige opvoedingsfiguren naast de moeder.

De mate waarin vaders betrokken zijn bij de opvoeding van hun kind, wordt door heel veel factoren bepaald. Denk aan de cultuur en tijdsgeest waarin men opgroeit, belangrijke rolmodellen tijdens het opgroeien, en de sociaal-economische situatie van het gezin. Deze factoren hebben een invloed op hoe vaders naar hun eigen positie en rol als ouder (kunnen) kijken. Maar ook de contacten die vaders hebben met voorzieningen die werken met of rond jonge gezinnen hebben een grote impact op de beleving van de ouderrol.

Voor professionals die werken met ouders is het belangrijk om naar vaderbetrokkenheid te kijken in twee richtingen. Het gaat niet alleen om 'hoe betrokken zijn de vaders?', maar minstens evenveel om 'in welke mate betrekken wij als professionals en/of organisatie de vaders in onze werking?' Op diverse maatschappelijke terreinen zien we nog structurele en culturele drempels voor vaders om betrokken te kunnen zijn. Enkele voorbeelden: verzorgingstafels voor baby's en peuters staan vaak (enkel) in het damestoilet, prenatale consultaties worden vaak niet afgestemd met de (werk)agenda van vaders, en op de kraamafdeling en binnen kinderdagverblijven werken in hoofdzaak vrouwen.

Vaderbetrokkenheid onderzoeken in samenspel met verschillende sectoren

Binnen het project 'Vaders in Beeld' werden de factoren onderzocht die de betrokkenheid van vaders bij voorzieningen voor jonge kinderen en hun gezinnen faciliteren. Hierbij werd gericht op twee doelgroepen: organisaties in de perinatale gezondheidszorg en organisaties in de kinderopvang. Op die manier stimuleerde het project het zoeken naar een gemeenschappelijke taal in het beleid rond vaderbetrokkenheid over sectoren heen. Die zoektocht stimuleerde niet alleen de samenwerking tussen deze organisaties, ze sluit ook aan bij de maatschappelijke tendens tot het uitbouwen van stevige, lokale samenwerkingsverbanden in het werken met gezinnen. Het project speelt in op deze tendens en is bij oorsprong gestart over de grenzen van sectoren en denkkaders heen, middenin de zorg die het gezin omringt.

Vaderbetrokkenheid onderzoeken in samenspel met vaders

Vaders een volwaardige plek geven binnen organisaties die werken met gezinnen, kan uiteraard niet zonder te luisteren naar hun stem. Wat zijn hun noden en verwachtingen voor, tijdens en na de bevalling, of in de contacten met professionals en kindervoorzieningen? In een interview voor en na de geboorte werden 20 vaders in een situatie van maatschappelijke kwetsbaarheid bevraagd naar hun reële en wenselijke rol, zowel in het contact met voorzieningen als in de opvoeding van het kind. Vanuit de verzamelde data kon het concept 'vaderbetrokkenheid' worden geconstrueerd vanuit het perspectief van de vaders zelf, eerder dan vanuit een vermeend gebrek aan betrokkenheid in vergelijking met moeders.

De keuze voor vaders in een kwetsbare situatie kwam voort uit de vaststelling dat de afwezigheid van zichtbare vaderbetrokkenheid nog uitgesprokener is wanneer gezinnen zich in een maatschappelijk kwetsbare situatie bevinden. Net voor deze vaders zijn structurele en culturele drempels om hun vaderrol te vervullen nog hoger of moeilijker te overbruggen. Toch bleek de wens tot betrokkenheid vanaf de zwangerschap onder deze vaders groot. Of vaders effectief tot betrokkenheid komen en de manier waarop deze betrokkenheid tot uiting komt, is afhankelijk van de gezamenlijke inspanningen van diverse actoren: de vader zelf, diens partner en hun omgeving, maar evenzeer van de professionals en organisaties waarmee ze in contact komen.

‘Vaders geven aan betrokken te willen zijn. Voorzieningen geven aan dat ze vaders willen betrekken. Toch gebeurt dit vaak niet. Dat is de uitdaging waar we voor staan.’

Vaderbetrokkenheid faciliteren in samenspel met professionals en organisaties voor kinderen van 0-3 jaar

Om organisaties die werken met jonge gezinnen te stimuleren in hun beleid aandacht te besteden aan vaderbetrokkenheid, werd in dit project een dubbele aanpak gehanteerd. Een aanpak gericht op het zichtbaar maken van vaderbetrokkenheid in de organisatie (bv. in brochures) werd gekoppeld aan een aanpak gericht op vaardigheden als dienstverlener om deze vaderbetrokkenheid in de dagelijkse praktijk om te zetten (bv. tijdens één-op-één communicatie).

Aan de hand van literatuuronderzoek, het bezoeken van inspirerende praktijken en focusgroepen bestudeerden de onderzoekers verschillende factoren die de betrokkenheid van vaders bij voorzieningen voor kinderen van 0 tot 3 jaar faciliteren. Op basis van deze data werden indicatoren van vadvriendelijke voorzieningen ontwikkeld. Daarnaast werd ook een vormingspakket ontwikkeld voor medische en pedagogische organisaties. Dit vormingspakket bestaat uit een praktische brochure met inspirerende praktijken waarbij voorzieningen worden uitgedaagd om hun persoonlijke contacten met vaders onder de loep te nemen, alsook het intern en extern beleid te door-dringen van vaderbetrokkenheid.

Hierbij hebben we oog voor het wegwerken van de aanwezige drempels om te komen tot vaderbetrokkenheid binnen de voorziening. Via deze dubbele aanpak trachten we vaders en voorzieningen dichter bijeen te brengen. Dit vanuit de idee dat een vadvriendelijke voorziening vaders niet alleen verwelkomt, maar hen ook een eigen plek geeft binnen de organisatie. Vanuit deze gedeelde verantwoordelijkheid zetten vadvriendelijke organisaties zich dagelijks in om samen met vaders te werken aan een plek voor vaders!

ONDERZOEKERS: Liesbet De Lepelire en Thomas Thys (Pedagogie van het jonge kind), Kaat Helsloot en Veerle De Frène (Vroedkunde)

PARTNERS: Kind & Gezin; regioverpleegkundigen Gent; Inloopteam De Sloep

Projectnetwerk rond vaderschap: VBJK; PANZA; EXPOO

»» Inspiratie en concrete tips om te werken aan een vadvriendelijke voorziening kan je vinden via <https://vadersinbeeld.wordpress.com/>